

Projekt

UCHWAŁA NR / /2020
RADY MIEJSKIEJ W ŁOMIANKACH
z dnia 2020 roku
w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łomianki
na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz.713 ze zm.), art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 821 ze zm.), Rada Miejska w Łomiankach uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łomianki na lata 2021-2023, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Łomianki.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łomianki na lata 2021-2023.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 poz. 821 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Projekt Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 został przygotowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Łomiankach.

Zgodnie z art. 179 ust. w/w ustawy rada gminy uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Program uwzględnia działania niezbędne do realizacji wsparcia rodziny wynikające z ustawy oraz zdiagnozowanych potrzeb, określa działania ich wskaźniki oraz realizatorów. Program będzie stanowił podstawę do podejmowanych działań w obszarze wspierania dziecka i rodziny w latach 2021-2023.

Wprowadzenie niniejszej uchwały jest obowiązkiem samorządu terytorialnego.

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Łomiankach
z dnia.....

**PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI
NA LATA 2021-2023**

OFICyna PROFILAKTYCZNA

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	5
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	5
CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁOMIANKI.....	7
POŁOŻENIE	7
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	7
RYNEK PRACY	9
INFRASTRUKTURA KULTURALNA, REKREACYJNA I SPORTOWA.....	10
EDUKACJA I WYCHOWANIE	11
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I WSPIERANIA RODZINY	13
ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE ŁOMIANKI	14
POMOC SPOŁECZNA.....	14
PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD RODZIN	20
PROBLEM ALKOHOLOWY WŚRÓD RODZIN.....	25
ANALIZA SWOT.....	30
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	32
ADRESACI PROGRAMU	36
HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023	36
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	37
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	37

W P R O W A D Z E N I E

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność rodziny, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy:

1. zmianę pozycji i ról małżonków,
2. zmianę pozycji dziecka w rodzinie,
3. proces autonomizacji jednostki³.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety - matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już

¹ Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49.

² Cudak S., *Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego*, [w:] *Pedagogika rodziny*, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

³ Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] *Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie*, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s. 23.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023

tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego. Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym, tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym, tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny, itp.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przewyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji, itp.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Poniższa tabela przybliży ten podział.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
<ul style="list-style-type: none">Profilaktyka - wspieranie rodziny.	<ul style="list-style-type: none">Pieczna zastępcza rodzinna i instytucjonalna,usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,adopcja.	
<ul style="list-style-type: none">Asystent rodziny, placówki wsparcia dziennego,rodziny wspierające,inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny.	<ul style="list-style-type: none">Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka,placówki opiekuńczo - wychowawcze,usamodzielnianie,organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator),rodziny pomocowe.	<ul style="list-style-type: none">Ośrodek adopcyjny,regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna,Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Zapisy Programu Wspierania Rodziny na terenie gminy Łomianki na lata 2021-2023 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 114, poz. 946),

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1492),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 322 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 111),
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1348),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 1359).

CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁOMIANKI

POŁOŻENIE

Łomianki to gmina miejsko-wiejska położona w województwie mazowieckim, w powiecie warszawskim zachodnim. Oddalona jest 15 km od Warszawy. Obszar Gminy zajmuje powierzchnię 38,8 km², co stanowi 7,3% powierzchni powiatu. Od zachodu Gmina sąsiaduje z gminą Czosnów, od południa z gminą Izabelin i Kampinoskim Parkiem Narodowym, od południowego wschodu z Dzielnicą Bielany m.st. Warszawy, natomiast od północnego wschodu, przez Wisłę z miejscowościami Jabłonna i Rajszew, należącymi do gminy Jabłonna. Gmina Łomianki stanowi atrakcyjny obszar dla miłośników przyrody, spacerów i czynnego spędzania czasu wolnego między innymi ze względu na jej położenie w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego, w starorzeczu Wisły, w którym znajdują się jeziora: Pawłowskie, Fabryczne, Kiełpińskie i Dziekanowskie.

Rysunek 1. Położenie gminy Łomianki na mapie powiatu warszawskiego zachodniego

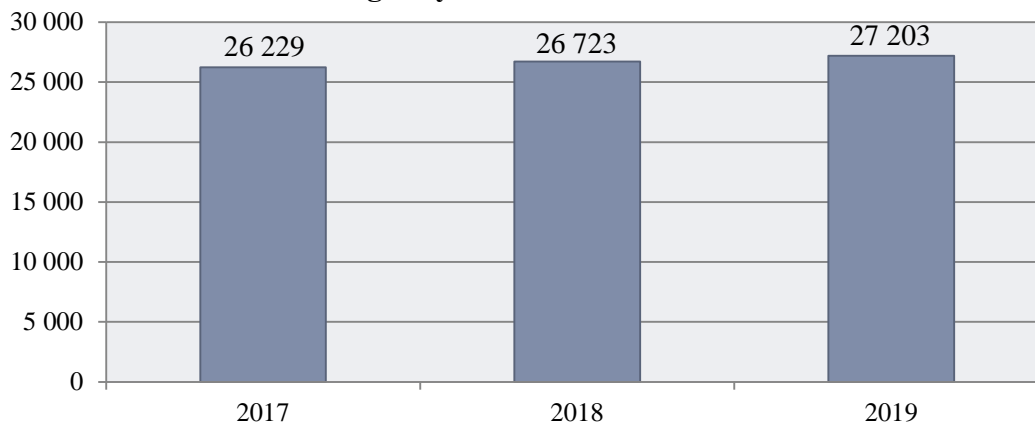
Źródło: <https://www.pwz.pl/3,10,charakterystyka-powiatu,1,wiecej.html>

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Gminę Łomianki zamieszkują 27 203 osoby (stan na 31.12.2019 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców systematycznie wzrastała – w stosunku do 2017 roku zwiększyła się o 4%. Gęstość zaludnienia w Gminie kształtuje się na poziomie 701 osób/km². W ostatnich latach wzrosła także gęstość zaludnienia – w 2017 roku wynosiła 675 osób/km². Gminę Łomianki zamieszkuje więcej kobiet niż mężczyzn, a współczynnik feminizacji wynosi 108, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 108 kobiet.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Łomianki w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Łomianki ujemny i wynosi -5 (stan na koniec 2019 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -0,19 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich trzech lat ujemny przyrost naturalny odnotowany został jednokrotnie - w 2019 roku. W poprzednich latach przyjmował on wartości dodatnie na poziomie 46 w 2017 roku i 44 w 2018 roku.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
urodzenia żywe	237	256	229
zgony	191	212	234
przyrost naturalny	46	44	-5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Łomianki według ekonomicznych grup wieku (stan na koniec 2019 roku) przedstawia się następująco:

- 20,6% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – do 19 roku życia;
- 59,2% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 20-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 20-64 rokiem życia;
- 20,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej).

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w gminie Łomianki. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na względnie stałym poziomie, natomiast udział osób w wieku produkcyjnym spada.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

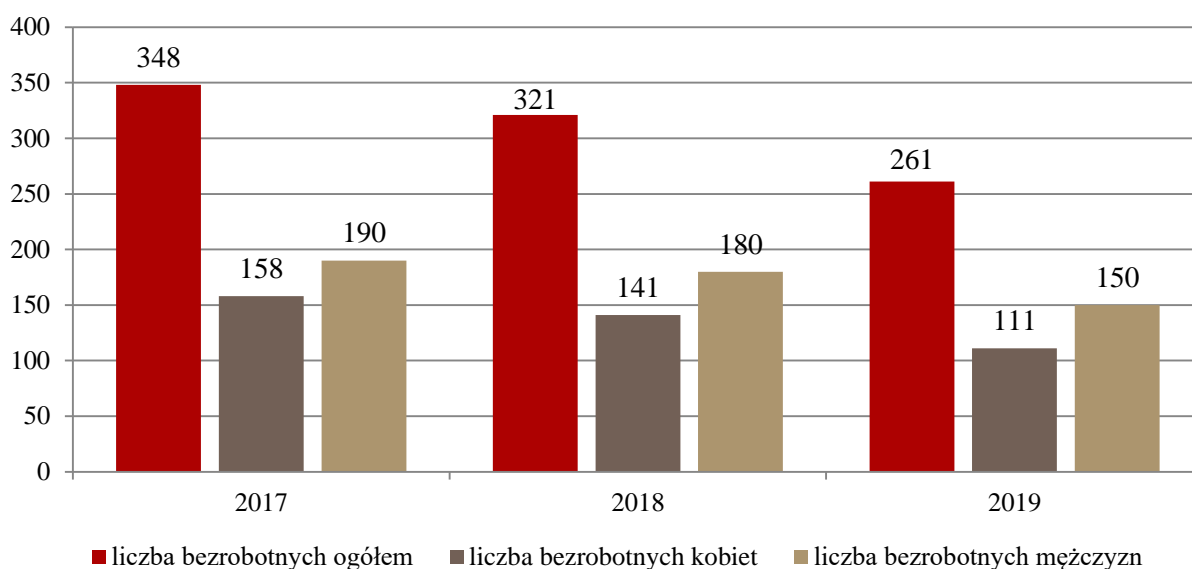
wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	20,6	20,7	20,6
wiek produkcyjny	60,1	59,5	59,2
wiek poprodukcyjny	19,3	19,8	20,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

RYNEK PRACY

Na przestrzeni lat 2017-2019 obserwowany jest spadek liczby osób bezrobotnych w gminie Łomianki. Pod koniec 2019 roku zarejestrowano 261 osób bezrobotnych, w tym kobiety stanowiły 42,5%, natomiast mężczyźni – 27,5%. W porównaniu do danych z 2018 roku liczba bezrobotnych uległa zmniejszeniu o 19 pp., natomiast w stosunku do 2017 roku spadła o 25 pp.

Wykres 2. Liczba osób bezrobotnych w podziale na płeć w gminie Łomianki w latach 2017-2019

Źródło: <https://ozarowmazowiecki.praca.gov.pl/>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy albo o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy, pod koniec 2019 roku osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy stanowiły 47% spośród wszystkich bezrobotnych mieszkańców Gminy. Na przestrzeni lat 2017-2019 udział osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych w PUP zmniejszył się o 6 pp. Dane

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

dotyczące liczby zarejestrowanych w PUP długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy przedstawiony został w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczba osób długotrwale bezrobotnych w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba osób długotrwale bezrobotnych ogółem	184	156	123
udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	53%	49%	47%

Źródło: <https://ozarowmazowiecki.praca.gov.pl/>

INFRASTRUKTURA KULTURALNA, REKREACYJNA I SPORTOWA

Infrastruktura sportowa, rekreacyjna, czy kulturalna to ważny aspekt funkcjonowania gminy, który ma za zadanie podnosić jakość życia mieszkańców. Działalność kulturalną na terenie gminy Łomianki prowadzi między innymi Centrum Kultury w Łomiankach. Centrum jest samorządową instytucją kultury. To miejsce fascynujących spotkań z muzyką, teatrem, literaturą i sztuką, tworzone z myślą o mieszkańcach Łomianek i razem z nimi. Miejsce, które żyje od rana do wieczora, w którym drzwi zawsze są otwarte dla ludzi, którzy w kreatywny sposób podchodzą do otaczającej ich rzeczywistości. Centrum posiada atrakcyjne sale do ćwiczeń, tańca, pracownię plastyczną oraz muzyczną. W sali widowiskowej odbywają się spektakle teatralne, koncerty muzyczne, konferencje i projekcje filmowe. Centrum organizuje zajęcia dla dzieci i młodzieży takie jak: gimnastyka, taniec, ceramika i metaloplastyka, muzyka, zajęcia plastyczne, warsztaty edukacyjne z robotyki, klub szachowy, nauka języków (angielski i włoski), grafika komputerowa oraz Uniwersytet Dzieci. Oferta dla osób dorosłych zawiera z kolei następujące zajęcia: gimnastyka, taniec, Klub Seniora, Klub Literacki, zajęcia plastyczne, Uniwersytety Trzeciego Wieku. Organizacją czasu wolnego dla dzieci i młodzieży zajmują się następujące świetlice: Świetlica Miejska w Dąbrowie Leśnej oraz Dom Spotkań Sąsiedzkich w Burakowie.

Promocją i upowszechnianiem czytelnictwa, popularyzacją literatury, udzielaniem informacji oraz profesjonalną pomocą użytkownikom w poszukiwaniu wiadomości zajmuje się Biblioteka Publiczna w Łomiankach. Biblioteka to instytucja kultury, w skład której wchodzi Biblioteka Główna z siedzibą przy ul. Wiejskiej 12a, oraz dwie filie: Filia nr 1 w Dziekanowie Nowym oraz Filia nr 2 w Dąbrowie. Dla mieszkańców Gminy Biblioteka oferuje książki, programy edukacyjne (na CD-ROM), nagrania muzyczne (na nośnikach CD), bajki dla dzieci (na nośnikach CD/DVD), filmy (na nośnikach CD/DVD), opowiadania (na nośnikach CD), książkę mówioną (w formacie CD Audio oraz MP3), czasopisma i dzienniki,

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023

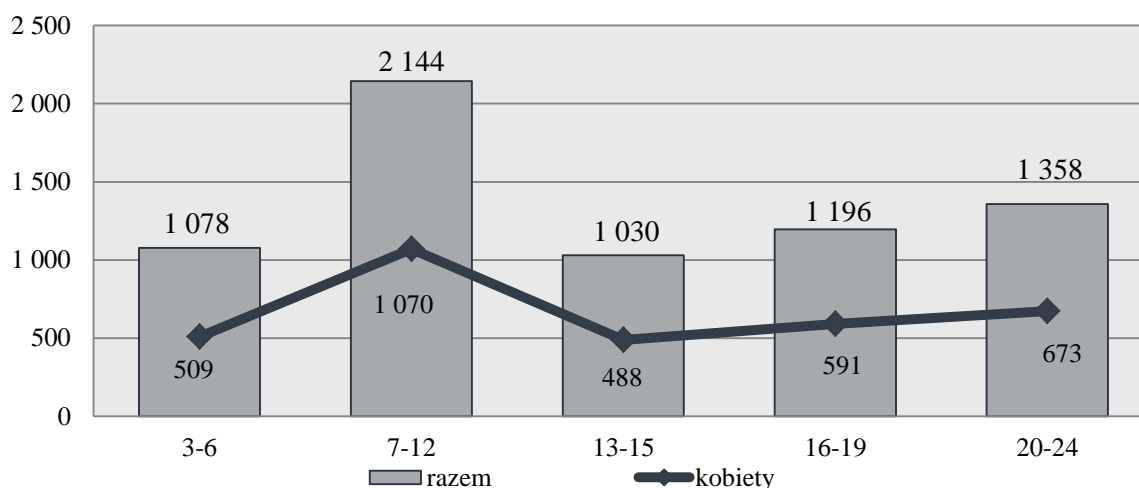
stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz drukarką, warsztaty z animacji czytelnictwa oraz działalność Dyskusyjnego Klubu Książki.

Popularyzacją rekreacji, organizacją zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych zajmuje się Integracyjne Centrum Dydaktyczno-Sportowe w Łomiankach, które jest jednym z najnowocześniejszych ośrodków sportowo-rekreacyjnych w Polsce. W skład obiektu wchodzi: hala sportowa, kryta pływalnia, aula widowiskowo-koncertowa, stadion sportowy, strzelnica pneumatyczna, bursa (20 pokoi 2-osobowych), solarium i sauna. Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zaliczyć można również park linowy, skatepark, kompleks boisk „Orlik 2012” oraz boisko wielofunkcyjne w Dąbrowie Leśnej. W Gminie jest łącznie 12 boisk. Dzięki atrakcyjnym terenom Puszczy Kampinoskiej i Doliny Wisły na obszarze Gminy rozwija się turystyka piesza, rowerowa i jeździecka. Funkcjonuje kilka stadnin, wyznaczono również szlaki turystyczne i konne. Gmina organizuje także biegi i rajdy rowerowe.

EDUKACJA I WYCHOWANIE

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 6 806 mieszkańców gminy Łomianki. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (2 144 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lat (1 358 osób), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (1 196 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Ludność gminy Łomianki według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Gmina Łomianki jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- Przedszkole Samorządowe w Łomiankach,
- Przedszkole Samorządowe w Dąbrowie,
- Przedszkole Samorządowe w Dziekanowie Leśnym,
- Przedszkole Samorządowe nr 2 w Dziekanowie Leśnym,
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Kownackiej w Łomiankach,
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi,
- Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Dziekanowie Leśnym,
- Szkoła Podstawowa im. por. A. Pilcha ps. Góra-Dolina w Dziekanowie Polskim,
- Szkoła Podstawowa im. Jadwigi i Romana Kobendzów w Sadowej.

Oprócz tego, na terenie Gminy znajduje się Publiczne Liceum Ogólnokształcące im. Karola Wojtyły. Na terenie gminy znajdują się także niepubliczne placówki oświatowe: Żłobek „Bąbelki”, Żłobek „Nasza Mała Rodzinka”, Żłobek „Kids Story”, BABY OCEAN Niepubliczny żłobek angielsko-włoski, Polsko-Angielskie Przedszkole Niepubliczne „The Treehouse”, Przedszkole Niepubliczne Sióstr Niepokalanek, Przedszkole Niepubliczne Sióstr Salezjanek im. Aniołów Stróżów, Przedszkole Niepubliczne Urszula Rytel, Europejskie Przedszkole Niepubliczne „Dziecięca Planeta”, Przedszkole Niepubliczne Akademia Małego Człowieka, Niepubliczne Przedszkole „Tęczowa Kraina”, Niepubliczne Przedszkole „Bajkowe Elfy”, Przedszkole Niepubliczne KIDI MINI, Przedszkole Niepubliczne Montessori Children’s Academy, Bąbelkowa Akademia Niepubliczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi, Przedszkole Niepubliczne „Mój Mały Świat”, Przedszkole KIDS STORY, Punkt Przedszkolny CHMURKA, Punkt Przedszkolny „Pippilandia”, Punkt Przedszkolny LAUDAME, Dwujęzyczna Szkoła Podstawowa w Łomiankach, Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Moja Szkoła” im. Wandy Chotomskiej, Niepubliczna Szkoła Muzyczna I st., Kolegium Św. Rodziny - Szkoła Podstawowa, Niepubliczna Podstawowa Szkoła Montessori, Dwujęzyczne Liceum Ogólnokształcące w Łomiankach, Kolegium Św. Rodziny – Liceum Ogólnokształcące.

**ZASOBY INSTYTUCJONALNE
W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
I WSPIERANIA RODZINY**

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujących na terenie gminy Łomianki należą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Komisariat Policji w Łomiankach,
- Straż Miejska w Łomiankach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- ośrodki zdrowia,
- Punkt Interwencji Kryzysowej,
- Gminny Punkt Konsultacyjny,
- Centrum Kultury,
- Biblioteka Publiczna,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Są to podmioty prowadzące działalność na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny, bądź tą działalność wspomagające. Działają również na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej.

Do zasobów osobowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny w gminie Łomianki można zaliczyć:

- pedagogów, psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych, wychowawczych;
- terapeutów uzależnień;
- pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej;

- funkcjonariuszy Policji oraz Straży Miejskiej.

ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE ŁOMIANKI

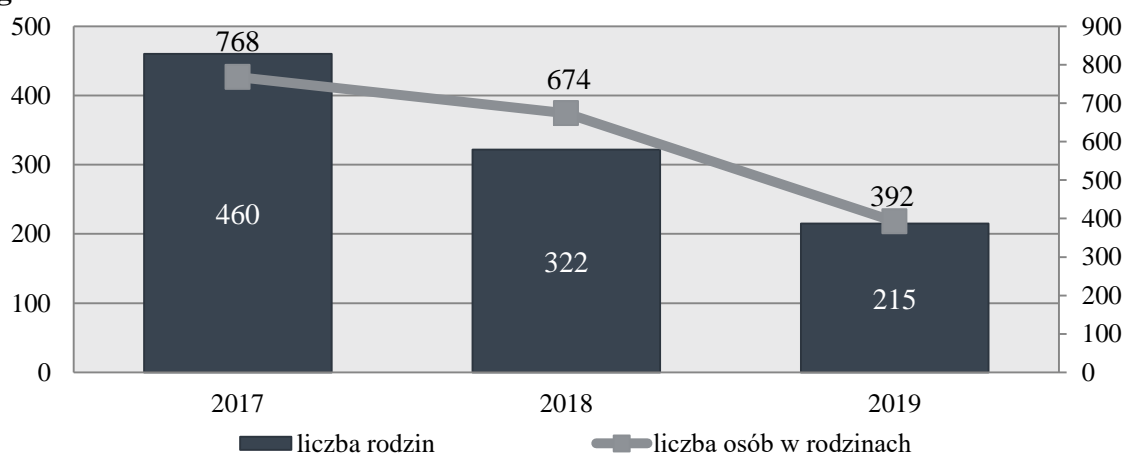
POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej, a w szczególności Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny. Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny przy OPS w Łomiankach funkcjonuje od 2016 roku i kieruje swoją ofertę do rodzin z dziećmi, rodzin wieloprotblemowych, w trudnej sytuacji życiowej, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, doświadczających i zagrożonych przemocą. Działania prowadzone przez DWDiR wpisują się w nurt oddziaływań edukacyjnych, wspierających i profilaktycznych. Skupiają się one przede wszystkim na rozwijaniu umiejętności rodzicielskich i wychowawczych oraz na wzmacnianiu więzi rodzinnych. Oznacza to dbanie o rozwijanie umiejętności rozpoznawania stanów emocjonalnych dzieci i ich potrzeb oraz wszechstronną edukację w zakresie konstruktywnego rozwiązywania problemów i konfliktów.

W 2019 roku z pomocy społecznej skorzystało 215 rodzin z gminy Łomianki. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie zmniejszyła się o 53%. Szczegółowe dane w tej kwestii przedstawia wykres poniżej.

Wykres 4. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Łomianki w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2019

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

W 2019 roku w gminie Łomianki najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej były kolejno: ubóstwo (97 rodzin), niepełnosprawność (59 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (52 rodziny) oraz bezrobocie (50 rodzin). Szczegółowe dane w zakresie powodów udzielania świadczeń w latach 2017-2019 przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5. Powody udzielania pomocy społecznej i wsparcia w latach 2017-2019 – liczba rodzin

wyszczególnienie	2017	2018	2019
ubóstwo	119	119	97
bezrobocie	76	67	50
niepełnosprawność	70	72	59
długotrwała lub ciężka choroba	95	78	52
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	16	14	8
alkoholizm	11	9	5
narkomania	3	3	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	11	15	5
bezdomność	5	6	11
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	1
zdarzenia losowe	4	2	4
przemoc w rodzinie	1	0	1
sytuacja kryzysowa	0	5	3
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	1	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2017, 2018, 2019 rok

W 2019 roku zostało przyznanych łącznie 1 478 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 1 637 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 2 021 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 1 561 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

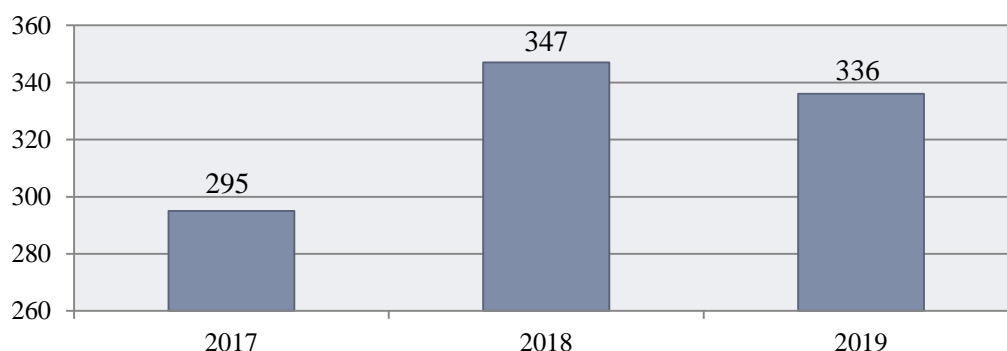
Tabela 6. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2019 roku

typ rodzin	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	1 370	108	1 478
dwoje dzieci	1 608	29	1 637
troje dzieci	1 993	28	2 021
czworo i więcej dzieci	1 530	31	1 561

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2017-2019. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2019 roku korzystało średnio 336 rodzin, czyli o 3% rodzin mniej niż w roku 2018 oraz o 14% więcej niż w roku 2017.

Wykres 5. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

W 2017 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ skorzystało 2 395 rodzin, w 2018 roku – 2 401 rodzin, natomiast w 2019 roku – 3 766 rodzin. W porównaniu do poprzednich lat zauważalny jest wzrost rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku wychowawczego wyniosła w 2019 roku 26 981 656 zł – w porównaniu do 2017 roku liczba ta wzrosła o 61%.

Tabela 7. Liczba rodzin oraz kwota świadczeń wychowawczych 500+ na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	2 395	2 401	3 766
kwota świadczeń (zł)	16 719 143	16 744 191	26 981 656

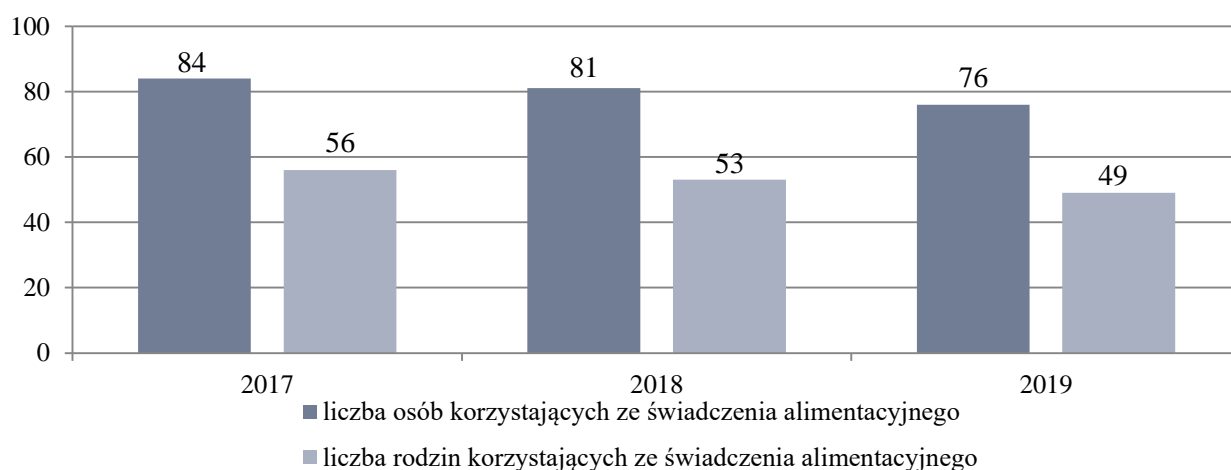
Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach za lata 2017-2019

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Osoba uprawniona oznacza osobę uprawnioną do otrzymywania alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł.

W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystało 49 rodzin. W porównaniu do lat poprzednich możemy zauważyć stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z tego świadczenia. Dane w zakresie liczby osób i rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 6. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt 22 dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 126 511 zł. Można zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej w stosunku do 2017 roku wzrosła o 30%, natomiast względem 2018 roku o 24%. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 jest stała.

Tabela 8. Liczba dzieci i odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2019 (w złotych)

	2017	2018	2019
liczba dzieci	21	22	22
odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej	97 007	101 972	126 511

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach za lata 2017-2019

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

W 2019 roku w OPS zatrudniony był 1 asystent rodziny, a z jego usług skorzystało 7 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba rodzin oraz dzieci, które korzystały z usług asystenta rodziny uległa zmniejszeniu.

Tabela 9. Dane dotyczące asystentury rodziny w gminie Łomianki na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	9	9	7
liczba dzieci	19	17	14
liczba asystentów rodziny w Gminie	1	1	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach za lata 2017-2019

W 2019 roku w Dziale Wsparcia Dziecka i Rodziny udzielono 161 konsultacji psychologicznych, w tym 94 dla dzieci i młodzieży, podjęto 5 interwencji w terenie oraz 55 działań w ramach pracy w grupach roboczych. W porównaniu do poprzednich lat liczba konsultacji psychologicznych uległa zmniejszeniu, natomiast zauważalny jest znaczny wzrost udzielonych konsultacji dla dzieci i młodzieży – w stosunku do 2017 roku wyniósł on 88%. Na przestrzeni ostatnich lat zauważyć można znaczny spadek interwencji w terenie oraz wzrost podjętych działań w ramach pracy w grupach roboczych. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawione zostały w tabeli nr 10.

Tabela 10. Informacja o udzielonym wsparciu przez DWDiR w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba konsultacji psychologicznych ogółem	252	259	161
liczba konsultacji psychologicznych dla dzieci i młodzieży	50	57	94
liczba interwencji w terenie	30	15	5
liczba podjętych działań w ramach pracy w grupach roboczych	49	38	55

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach za lata 2017-2019

W latach 2017-2019 roku Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny podejmował poniższe działania:

- przygotowanie i rozpropagowanie plakatów i ulotek w Klubie Mam, przedszkolach, szkołach, Domu Kultury, na stronie internetowej OPS;
- organizacja oraz przeprowadzenie w ramach spotkań warsztatów: profilaktycznych pogadanek w przedszkolach o przemocy – Jak mówić NIE, komunikacja bez

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

przemocy, „Być babcią być dziadkiem”, „Internet bez przesady”, „Tydzień pomocy ofiarom przestępstw”, „Mały terrorysta czyli o dziecięcych atakach złości”, „Niegrzeczny maluch, czyli jak stawiać granice dziecku”, „Emocje dziecka”, „Każdy może być dobrym rodzicem”, „Niejadek – o diecie małego dziecka”, „Gadki o gatkach – proste rozmowy o trudnych sprawach”, „Słowa mają moc, czyli o sztuce doceniania”;

- uruchomienie Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży;
- Pomarańczowa Kampania Przeciwko Przemocy i Krzywdzeniu Dzieci i Młodzieży (zajęcia profilaktyczne w szkołach, przedszkolach, rozdawanie pomarańczowych odblasków jako symbol kampanii, rozdawanie mandarynek jako solidarność wobec hejtu);
- organizacja i realizacja „Dni Pomocy Osobom w Kryzysie Okołorozwodowym”;
- współdziałanie w organizacji oraz realizacji pikniki z okazji Dnia Dziecka;
- współdziałanie w organizacji oraz uczestnictwo w „Sportowych Mikołajkach”;
- zorganizowanie i przeprowadzenie warsztatów pt. „Bez klapsa – jak z miłością i szacunkiem wyznaczyć granice dziecku” w ramach obchodów Międzynarodowych Dni bez Przemocy;
- włączenie działu Wsparcia do inicjatywy pt. „16 Dni Akcji Przeciwko Przemocy ze względu na Płeć”;
- przygotowanie prezentacji oraz przeprowadzenie spotkania pt. „adaptacja dziecka do przedszkola”.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem było ustalenie prawa i wypłata świadczeń Dobry Start, które przysługują w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2019 roku wypłacono 4 242 świadczenia „Dobry start” na łączną kwotę 1 271 100 zł, natomiast w 2018 roku wypłacono ich o 207 mniej na kwotę 1 209 750 zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje Program „Karta Rodziny 3+, 4+”, „Karta R” oraz „Karta Seniora”. W 2017 roku wydano łącznie 598 kart, w 2018 roku – 592, natomiast w 2019 roku aż 2 297 kar. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Tabela 11. Rodzaj oraz ilość wydanych Kart w ramach Programów na przestrzeni lat 2017-2019

L.p.	Rodzaj Kart	2017	2018	2019
1.	Karty 3+	262	262	1 345
2.	Karty 4+	112	112	482
3.	Kart R	70	70	345
4.	Kart Seniora	148	148	125
Razem		592	592	2 297

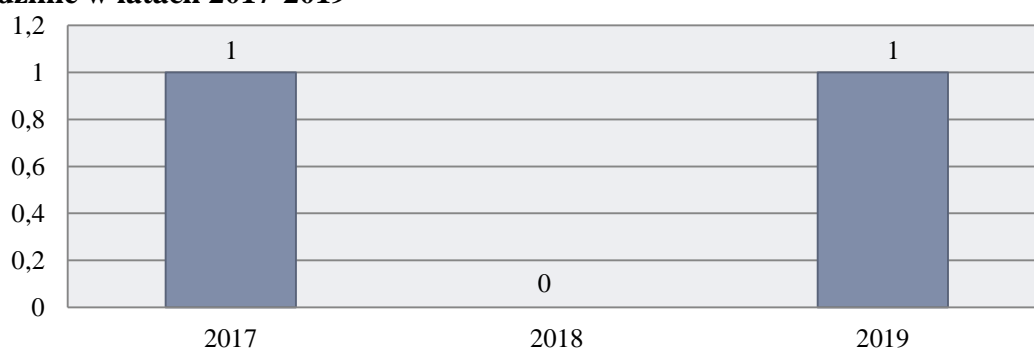
Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach za lata 2017-2019

Dodatkowo od 2014 roku Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje Rządowy program dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny. W 2017 roku OPS wydał 242 Karty, w 2018 roku – 472, natomiast w 2019 roku – 507 Kart Dużej Rodziny.

PROBLEM PRZEMOCY WŚRÓD RODZIN

W 2019 roku z powodu przemocy w rodzinie pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach otrzymała 1 rodzina. W roku ubiegłym ze wsparcia z omawianego powodu nie korzystała żadna rodzina, z kolei w 2017 roku 1. W 2019 roku liczba rodzin otrzymujących pomoc społeczną wyniosła 215, a więc rodziny z problemem przemocy w rodzinie stanowiły 0,5% ogółu.

Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w latach 2017-2019

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 i 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017-2019. W 2019 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, czyli tyle samo co w roku ubiegłym oraz o jedno mniej niż dwa lata wcześniej. Liczba powołanych grup roboczych w 2019 roku kształtowała się na poziomie 36 co oznacza, że w stosunku do lat poprzednich przyjęła najwyższą wartość. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

niewielki wzrost liczby posiedzeń grup roboczych – w 2017 i 2018 roku było to 176 spotkań, natomiast w 2019 roku 178. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 12. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	27	21	36
liczba posiedzeń grup roboczych	176	176	178

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego były 52 rodziny, czyli o 4 rodziny więcej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 4 mniej niż w roku 2017. Liczba osób, którym Zespół udzielał pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat ulega systematycznemu spadkowi – w stosunku do 2017 roku zmalała o 22%. W porównaniu do roku poprzedniego spadła liczba kobiet i mężczyzn objętych pomocą ZI, wzrosła natomiast liczba dzieci i liczba osób starszych.

Tabela 13. Liczba osób i rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba rodzin	56	48	52
liczba osób, w tym:	192	161	149
liczba kobiet	68	55	49
liczba mężczyzn	67	59	48
liczba dzieci	57	47	52
liczba osób starszych	8	5	8

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

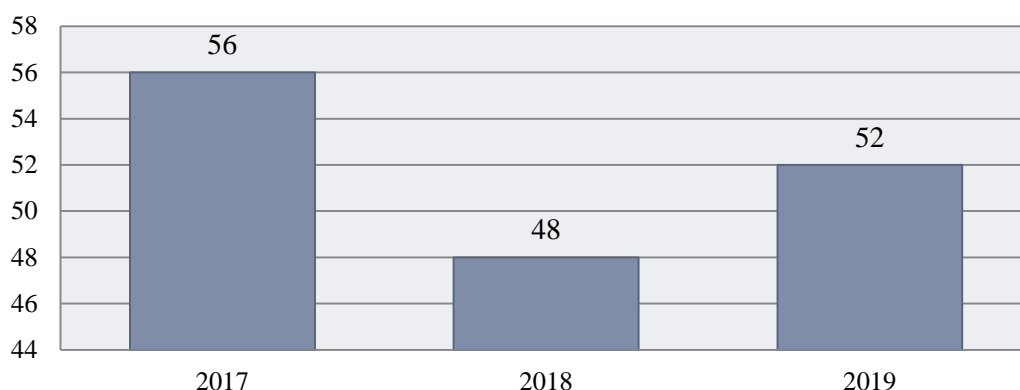
W 2019 roku na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odebrano 2 dzieci w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. W 2018 i 2017 roku takie sytuacje nie miały miejsca.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. W 2019 roku objętych procedurą „Niebieskie Karty” były 52 rodziny. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin ulegała wahaniom – najwięcej rodzin odnotowano w 2017 roku (56), natomiast najmniej w 2018 roku (48).

Wykres 8. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

W 2019 roku sporządzono 36 formularzy „Niebieska Karta – A” wszczynających procedurę, 26 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 28 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono natomiast 28 spraw w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca: w stosunku do 2017 roku wzrosła liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” (o 29%), natomiast liczba formularzy „Niebieska Karta – C”, „Niebieska Karta – D” oraz zakończonych procedur utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 14. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2019

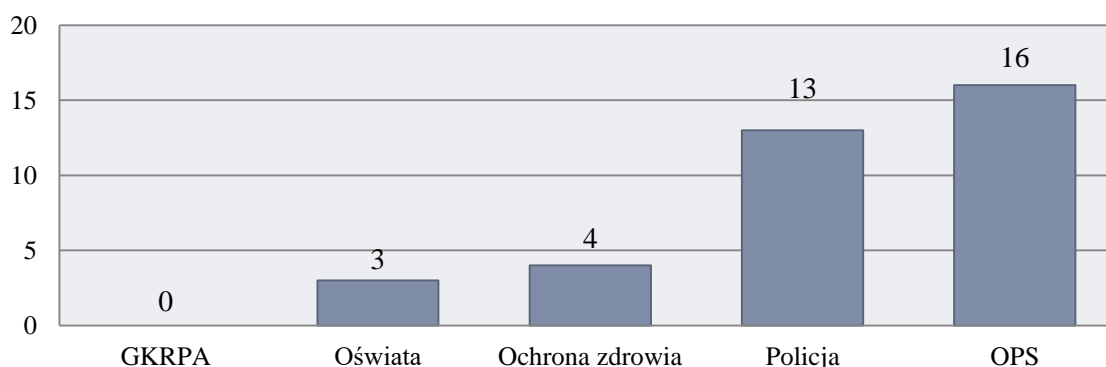
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A”	28	21	36
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	25	20	26
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	29	25	28
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	27	34	28

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2017, 2018 i 2019 rok

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Poniżej wykres przedstawia liczbę sporządzonych „Niebieskich Kart A”, przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów w 2019 roku. Jak wynika z zebranych danych, najwięcej Niebieskich Kart założonych zostało przez OPS (16). Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się Policja (13), natomiast na trzecim ochrona zdrowia (4) oraz oświata (3). W omawianym roku żadna z Niebieskich Kart nie została sporządzona przez członków GKRPA.

Wykres 9. Liczba „Niebieskich Kart A” sporządzonych przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów w 2019 roku

Źródło: Sprawozdanie z realizacji procedur „Niebieskie Karty” za 2019 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działalności Punktu Interwencji Kryzysowej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzegalna jest tendencja wzrostowa w zakresie liczby udzielonych porad. W stosunku do roku 2017 nastąpił prawie trzykrotny, a w porównaniu do roku ubiegłego dwukrotny wzrost. Zwiększeniu systematycznie ulegała także liczba nowych klientów (w 2017 roku - 33, w 2018 roku - 78, w 2019 roku - 94). Liczba interwencji w 2019 roku kształtowała się na poziomie 59, tj. przyjęła podobną wartość jak dwa lata wcześniej i znacznie wyższą niż w roku ubiegłym. W 2017 roku interwencje związane z przemocą stanowiły 54%, z kolei w 2018 roku 56% wszystkich interwencji. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Dane statystyczne dotyczące działalności Punktu Interwencji Kryzysowej w latach 2017-2019

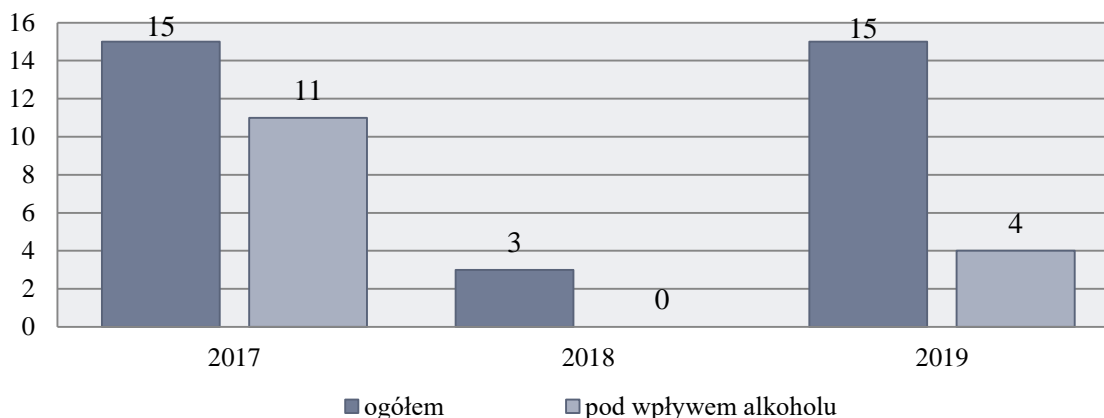
wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba udzielonych konsultacji	158	282	513
liczba nowych klientów	33	78	94
liczba interwencji, w tym:	61	34	59
liczba interwencji w związku z przemocą	33	20	b.d.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Łomiankach za lata 2017-2019

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023

Według danych z Komisariatu Policji w Łomiankach, w 2019 roku osoby stosujące przemoc będące pod wpływem alkoholu stanowiły 27% wszystkich osób stosujących przemoc. W 2017 roku ich udział kształtował się na znacznie wyższym poziomie - 73%.

Wykres 10. Liczba osób stosujących przemoc, w tym osób będących pod wpływem alkoholu odnotowanych przez Komisariat Policji w Łomiankach w latach 2017-2019

Źródło: dane z Komisariatu Policji w Łomiankach

W 2019 roku na terenie gminy Łomianki przeprowadzone zostały badania społeczne mające na celu identyfikację występujących wśród mieszkańców problemów społecznych takich jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, nikotynizm, przemoc rówieśnicza, bezrobocie, wykluczenie społeczne, zdrowie publiczne oraz bezpieczeństwo publiczne. W badaniu wzięło udział 108 uczniów ze szkół podstawowych znajdujących się na terenie Gminy, 100 dorosłych mieszkańców Gminy oraz 11 osób pracujących w punktach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD UCZNIÓW Z GMINY ŁOMIANKI

44%

• Odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy kiedykolwiek w życiu.

5%

• Odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy ze strony taty.

1%

• Odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy ze strony mamy.

9%

• Odsetek uczniów, którzy znają kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadczył przemocy w swoim domu.

19%

• Odsetek uczniów deklarujących stosowanie przemocy kiedykolwiek w życiu.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

**PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW
GMINY ŁOMIANKI**

Z diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Łomianki wynika, iż głównymi problemami związanymi z przemocą w rodzinie na terenie Gminy są:

- znaczny odsetek mieszkańców nieoceniających jednoznacznie negatywnie stosowania kar fizycznych w procesie wychowania,
- znajomość kogoś w swoim otoczeniu doświadczającego przemocy domowej przez co czwartego mieszkańca biorącego udział w badaniu ankietowym,
- doświadczenie przemocy przez 44% uczniów biorących udział w badaniu ankietowym.

PROBLEM ALKOHOLOWY WŚRÓD RODZIN

Posiedzenia GKRPA dotyczące rozmów motywacyjnych z osobami zgłoszonymi w związku z nadużywaniem alkoholu (lub z osobami przybyłymi na posiedzenie z własnej inicjatywy), opiniowaniu wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie alkoholu, spraw wynikających z bieżących prac Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wyniosły następująco: 50 w roku 2017, 52 w roku 2018 i 51 w roku 2019.

Tabela 16. Liczba posiedzeń GKPR na przestrzeni lat 201-2019

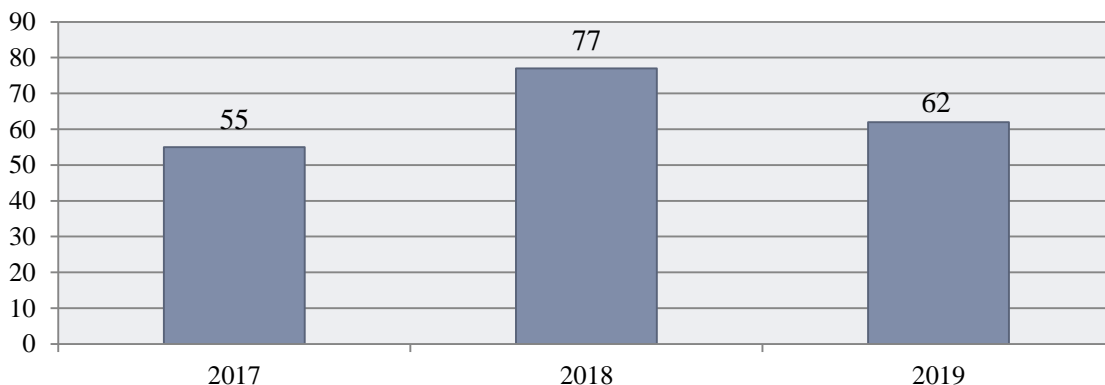
ROK	LICZBA POSIEDZEŃ
2017	50
2018	52
2019	51

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Jednym z celów działań GKRPA jest zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób z problemem alkoholowym i narkotykowym oraz pomoc członkom rodzin. Komisja nawiązywała współpracę między gminą Łomianki, a Samodzielnym Zespołem Zakładów Opieki Zdrowotnej Warszawa-Żoliborz na świadczenie pomocy terapeutycznej dla uzależnionych i współuzależnionych mieszkańców w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia w Warszawie przy ul. Żeromskiego 13. W 2017 roku liczba pacjentów Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu SPZZLO Warszawa-Żoliborz, mających stałe zameldowanie na terenie gminy Łomianki wyniosła ogółem 55 osób. W roku 2018 liczba pacjentów wzrosła o 22 osoby i kształtowała się na poziomie 77, natomiast w 2019 roku spadła do 62 osób.

Wykres 11. Liczba pacjentów Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu SPZZLO Warszawa-Żoliborz, mających stałe zameldowanie na terenie gminy Łomianki na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Należy mieć na uwadze, że większość pacjentów to osoby uzależnione od alkoholu, a reszta to członkowie ich rodzin. W roku 2017 osoby uzależnione od alkoholu stanowiły 71% pacjentów (39 osób), z kolei 29% osób – współuzależnieni członkowie ich rodzin (16 osób). W 2018 roku osoby uzależnione od alkoholu stanowiły 66% (51 osób), natomiast współuzależnieni członkowie ich rodzin – 34% (26 osób). W 2019 roku odsetek osób uzależnionych od alkoholu wyniósł 69% (43 osoby), a w przypadku osób współuzależnionych było to 31% (19 osób).

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Tabela 17. Liczba osób korzystających z Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu SPZZLO Warszawa-Żoliborz w podziale na uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba pacjentów ogółem	55	77	62
liczba osób uzależnionych od alkoholu	39	51	43
liczba osób współuzależnionych	16	26	19

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ważną jednostką działającą w obszarze uzależnień jest Gminny Punkt Konsultacyjny. W jego działalność wpisuje się wsparcie w problemach alkoholowych, narkotykowych oraz wsparcie dla młodzieży. Dyżury dotyczące świadczeń udzielanych osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym odbywały się w poniedziałki w godz. 12.00-18.00 z wyjątkiem świąt i innych dni ustawowo wolnych od pracy. Łącznie w 2019 roku odbyło się 49 dyżurów. Przyjęto 64 osoby, w tym: uzależnionych od alkoholu – 28, współuzależnionych – 12, uzależnionych od hazardu – 1, ofiar przemocy – 1, DDA i DDD – 12, inne zaburzenia – 1. W 2018 roku przyjęto 79 osób, w tym: uzależnionych od alkoholu – 35, współuzależnionych – 22, uzależnionych od hazardu – 2, uzależnionych od narkotyków – 2, ofiar przemocy – 1, sprawców przemocy – 1, DDA – 12, inne zaburzenia – 4. W 2017 roku przyjęto 98 osób, w tym: uzależnionych od alkoholu – 37, współuzależnionych – 29, uzależnionych od hazardu – 5, uzależnionych od narkotyków – 1, ofiar przemocy – 2, sprawców przemocy – 1, DDA – 18, inne zaburzenia – 5. Z powyższych danych wynika, że liczba osób korzystających z pomocy terapeuty w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym uległa zmniejszeniu. Warto zwrócić uwagę na ilość dorosłych dzieci alkoholików (DDA) zgłaszających się do Punktu Konsultacyjnego. W roku 2017 zgłosiło się ich 18, natomiast w roku 2018 i 2019 – 12.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Tabela 18. Liczba osób korzystających z Gminnego Punktu Konsultacyjnego wraz z przyczynami na przestrzeni lat 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
liczba pacjentów ogółem	98	79	64
liczba osób uzależnionych od alkoholu	37	35	28
liczba osób współuzależnionych	29	22	12
liczba osób uzależnionych od hazardu	5	2	1
liczba osób uzależnionych od narkotyków	1	2	0
liczba ofiar przemocy	2	1	1
liczba sprawców przemocy	1	1	0
liczba osób DDA i DDD	18	12	12
inne zaburzenia	5	4	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Podczas trwania pandemii koronawirusa Gminny Punkt Konsultacyjny udziela telefonicznych porad specjalisty-terapeuty osobom mającym problemy alkoholowe bądź narkotykowe oraz ich bliskim.

W 2019 roku odbyło się 37 dyżurów podczas których udzielono porad terapeutycznych dla młodzieży eksperymentującej z alkoholem i środkami psychoaktywnymi. Udzielono 56 konsultacji spośród których większość dotyczyła trudności związanych z wiekiem dorastania i problematycznych zachowań. Podczas 28 konsultacji klientami byli rodzice, opiekunowie prawni lub bliscy młodzieży, natomiast 26 konsultacji odbyło z młodzieżą i osobami dorosłymi. Przeprowadzono również 2 konsultacje rodzinne. W 2018 roku odbyło się 65 dyżurów i udzielono 60 konsultacji, w tym: 43 to rodzice, natomiast 17 – młodzież, natomiast w 2017 roku odbyło się 65 konsultacji. Z powyższych danych wynika, że liczba konsultacji ulega systematycznemu zmniejszeniu.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze wyniki badań dotyczące spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież oraz dorosłych mieszkańców Gminy.

SPOŻYWANIE ALKOHOLU PRZEZ UCZNIÓW Z GMINY ŁOMIANKI

29%

- Odsetek uczniów, którzy sięgnęli po alkohol.

10%

- Odsetek uczniów, którzy zaczęli pić alkohol w wieku 8-10 lat (*spośród tych, którzy spożywali alkohol*).

67%

- Odsetek uczniów, którzy spożywali alkohol po raz pierwszy w czasie uroczystości rodzinnej (*spośród tych, którzy spożywali alkohol*).

30%

- Odsetek uczniów uznających alkohol za łatwy do zdobycia.

66%

- Odsetek uczniów, którzy zostali poczęstowani alkoholem (*spośród tych, którzy spożywali alkohol*).

SPOŻYWANIE ALKOHOLU PRZEZ DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY ŁOMIANKI

19%

- Odsetek dorosłych mieszkańców spożywających alkohol z dużą częstotliwością (kilka razy w tygodniu lub/i codziennie).

32%

- Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy wykonywali obowiązki służbowe pod wpływem alkoholu (*spośród tych, którzy spożywają alkohol*).

35%

- Odsetek dorosłych mieszkańców będących świadkiem prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu.

23%

- Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy kierowali pojazdami pod wpływem alkoholu (*spośród tych, którzy spożywają alkohol*).

22%

- Odsetek dorosłych mieszkańców będących świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na terenie swojej miejscowości.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023

Z diagnozy problemu alkoholowego na terenie gminy Łomianki wynika, iż głównymi problemami na terenie Gminy są:

- znaczna część uczniów, która sięgnęła po alkohol;
- znaczny odsetek uczniów uznających alkohol za łatwo dostępny na terenie swojej miejscowości;
- wysoki odsetek dorosłych mieszkańców Gminy spożywających alkohol z częstotliwością wskazującą na ryzyko uzależnienia lub uzależnienie;
- występujący na terenie Gminy problem prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, wykonywania obowiązków służbowych pod wpływem alkoholu oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest to metoda analizy strategicznej pozwalająca skonfrontować ze sobą pozytywne i negatywne czynniki wewnątrz oraz na zewnątrz. Innymi słowy SWOT jest sposobem organizowania faktów, umożliwiającym zrozumienie danych i dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji. Polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę;
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę;
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany;
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">▪ Atrakcyjne położenie geograficzne.▪ Wzrost liczby ludności.▪ Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.▪ Funkcjonowanie Biblioteki Publicznej wraz z filiami oraz Centrum Kultury.▪ Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.▪ Rozwinięta oferta edukacyjna, w tym szkoły podstawowe i przedszkola.▪ Liczne programy profilaktyczne dotyczące przeciwdziałania przemocy oraz uzależnieniom.	<ul style="list-style-type: none">▪ Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.▪ Ujemny przyrost naturalny.▪ Wzrost zapotrzebowania wśród mieszkańców Gminy na wsparcie Punktu Interwencji Kryzysowej.▪ Doświadczenie przemocy ze strony taty przez 5% uczniów biorących udział w badaniu ankietowym.▪ Znaczny odsetek dorosłych mieszkańców znających w swoim otoczeniu kogoś dotkniętego problemem przemocy domowej.▪ Brak świadomości znacznej części

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

- Zasoby - instytucje i specjaliści działający w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom (Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym Dział Wsparcia Dziecka i Rodziny, Asystent rodziny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Punkt Konsultacyjny).
- Działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
- Funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej oferującego wsparcie dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
- Stosunkowo mały odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy ze strony mamy lub taty.
- Spadek zapotrzebowania wśród mieszkańców Gminy na wsparcie Gminnego Punktu Konsultacyjnego.
- Spadek liczby osób korzystających z Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkohol.

mieszkańców odnośnie negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci w procesie wychowania.

- Stosunkowo duża liczba sporządzonych w 2019 roku formularzy „Niebieska Karta - A” w porównaniu do lat ubiegłych.
- Znaczna część mieszkańców deklarujących bycie świadkiem prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie Gminy.
- Wysoki odsetek mieszkańców będących świadkiem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.
- Znaczna część mieszkańców wykonująca swoje obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu.
- Wysoki odsetek mieszkańców deklarujących prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.
- Stosunkowo wysoki odsetek dorosłych mieszkańców spożywających alkohol codziennie lub/i kilka razy w tygodniu.
- Wysoki odsetek uczniów oceniających alkohol za łatwo dostępny na terenie Gminy.

SZANSE

- Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą.
- Polityka państwa związana ze zwiększaniem środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy.
- Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dotyczące problemu przemocy w rodzinie oraz uzależnień.
- Możliwości pozyskiwania środków finansowych z nowych źródeł finansowania.

ZAGROŻENIA

- Negatywne wzorce zachowań społecznych.
- Wypalenie zawodowe dotyczące część kadry instytucji przeciwdziałających przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom.
- Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach.
- Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, uzależnienia członków rodziny, niechęć do współpracy.
- Niedoinformowanie społeczne odnośnie placówek świadczących pomoc osobom krzywdzonym,

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023

- Szkolenia podnoszące umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką przemocy oraz uzależnień (szkolenia dla różnych grup zawodowych).
- Dostęp do informacji oraz bezpłatnej pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doświadczających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Gminnego Punktu Konsultacyjnego.
- uzależnionym i współuzależnionym.
- Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.
- Nieizolowanie sprawcy przemocy od osoby jej doświadczającej.
- Wzrost zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
- Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.
- Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Zagrożenie problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest:

rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w gminie Łomianki, sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Celami operacyjnymi Programu są:

- zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz dostępu do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego,
- wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny,
- zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Cel operacyjny nr 1			
Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz dostępu do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.1	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba rodzin: - objętych pomocą społeczną, - korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.
1.2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z programu.
1.3	Udzielanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+”.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu.
1.4	Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki i artykuły szkolne – program „Dobry start”.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu.
1.5	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Punkt Konsultacyjny, Punkt Interwencji Kryzysowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe.	Liczba osób korzystających z poradnictwa, liczba udzielonych porad, liczba podmiotów udzielających wsparcia.
1.6	Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem.
1.7	Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników OPS.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
1.8	Współorganizowanie wycieczki zimowej i letniego dla dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, Kuratorium Oświaty.	Liczba osób korzystających z wycieczki zimowej i letniego.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

Cel operacyjny nr 2			
Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
2.1	Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
2.2	Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.	Liczba zrealizowanych działań, liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem.
2.3	Tworzenie na terenie gminy Łomianki rodzin wspierających oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.	Liczba rodzin objętych wsparciem, liczba funkcjonujących rodzin wspierających.
2.4	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe.	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku z programem profilaktycznym.
2.5	Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, liczba dostępnych zajęć.
2.6	Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski.	Ilość złożonych wniosków, ilość wydanych Kart.
2.7	Realizacja programu „Karta Rodziny 3+,4+” oraz „Karta R”	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Ilość złożonych wniosków, ilość wydanych Kart.
2.8	Współorganizowanie wydarzeń/impresz integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	Placówki oświatowe, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe.	Liczba zorganizowanych wydarzeń, liczba uczestników wydarzeń/impresz.
2.9	Współorganizowanie dla rodzin warsztatów w zakresie wzmocnienia kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.	Liczba uczestników warsztatów, liczba zorganizowanych warsztatów.
2.10	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN związanych	Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

	z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy.	Interdyscyplinarny, Komisariat Policji.	
2.11	Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe.	Liczba przeprowadzonych warsztatów/programów, liczba uczestników.
Cel operacyjny nr 3			
Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
3.1	Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów, liczba osób biorących udział w szkoleniach/ warsztatach.
3.2	Organizowanie superwizji i wsparcia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej.	Liczba zorganizowanych superwizji, liczba osób biorących udział w superwizjach.
3.3	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	Placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.	Liczba rozpowszechnionych informacji.
Cel operacyjny nr 4			
Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną			
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
4.1	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.	Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
4.2	Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.	Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych, liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.
4.3	Organizowanie wsparcia merytorycznego i współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.	Liczba świadczeń, wysokość poniesionych nakładów finansowych.
4.4	Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.	Wysokość poniesionych nakładów finansowych, liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

A D R E S A C I P R O G R A M U

Adresatami Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łomianki są mieszkańcy Gminy – głównie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

**H A R M O N O G R A M R E A L I Z A C J I
P R O G R A M U W S P I E R A N I A R O D Z I N Y
N A L A T A 2 0 2 1 - 2 0 2 3**

Na podstawie określonych celów Programu w poprzednim rozdziale, w poniższej tabeli znajdują się wytyczone ramy czasowe realizacji zadań, które mają pomóc osiągnąć wyznaczone cele.

zadanie	rok		
	2021	2022	2023
Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	X	X	X
Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	X	X	X
Udzielanie świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+”.	X	X	X
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki i artykuły szkolne – program „Dobry start”.	X	X	X
Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	X	X	X
Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	X	X	X
Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników GOPS .	X	X	X
Współorganizowanie wycieczki zimowej i letniego dla dzieci i młodzieży.	X	X	X
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich dostępu do nieodpłatnego wycieczki.	X	X	X
Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	X	X	X
Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	X	X	X
Tworzenie na terenie Gminy rodzin wspierających oraz zapewnienie środków finansowych na ich funkcjonowanie.	X	X	X
Organizacja wycieczki letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.	X	X	X
Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	X	X	X
Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.	X	X	X
Realizacja programu „Karta Rodziny 3+,4+” oraz „Karta R”	X	X	X
Organizowanie wydarzeń o charakterze integrującym rodziny.	X	X	X
Współorganizowanie wydarzeń/imprez integrujących rodziny oraz	X	X	X

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

promujących zdrowy tryb życia.			
Współorganizowanie dla rodzin warsztatów w zakresie wzmocnienia kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	X	X	X
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy.	X		X
Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.		X	
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	X	X	X
Organizowanie superwizji i wsparcia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych.	X	X	X
Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	X	X	X
Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	X	X	X
Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	X	X	X
Organizowanie wsparcia merytorycznego i współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.	X	X	X
Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	X	X	X

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Łomianki na lata 2021-2023 finansowane będą z następujących źródeł:

- środki własne Gminy,
- środki finansowe z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja - jej celem jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Wspierania Rodziny powinny opierać się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) Kryterium skuteczności (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) Kryterium efektywności – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) Kryterium użyteczności – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) Kryterium trafności – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Do skutecznego pomiaru rezultatów realizowanych działań należy zastosować kartę oceny, która znajduje się poniżej.

KARTA OCENY

Nr zadania:.....
Tytuł:.....
Realizator:.....

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

CELE		DZIAŁANIA		REZULTATY				Uwagi	
ogólne	szczegółowe	zaplanowane	zrealizowane	twarde		miękkie			Dodatkowe (wartość dodatnia)
				założone	osiągnięte	założone	osiągnięte		

1. DOŚWIADCZENIE REALIZATORA PROGRAMU

1.1. Dotychczas realizowane programy profilaktyczne:

.....

2. ADEKWATNOŚĆ

2.1. Grupa docelowa (do kogo skierowany był projekt?):

.....

2.2. Potrzeby beneficjentów (czy i w jaki sposób je badano?)

.....

3. UŻYTECZNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

3.1. Co może wskazywać na dużą przydatność rezultatów dla beneficjentów?

.....

3.2. Co może wskazywać na małą przydatność rezultatów dla beneficjentów?

.....

4. SKUTECZNOŚĆ

4.1. Stosunek ilości działań założonych do osiągniętych:

.....

4.1.1. Ilość działań zrealizowanych

częściowo.....

4.2. Stosunek ilości rezultatów założonych do osiągniętych:

.....

4.2.1. Ilość rezultatów osiągniętych

częściowo.....

5. EFEKTYWNOŚĆ (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

5.1. Czynniki ułatwiające osiągnięcie rezultatów:

.....

5.2. Czynniki utrudniające osiągnięcie rezultatów:

.....

6. TRWAŁOŚĆ REZULTATÓW (na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniu)

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE
GMINY ŁOMIANKI NA LATA 2021-2023**

6.1. Czynniki, które mogą ją zwiększać:

.....

6.2. Czynniki, które mogą ją zmniejszać:

.....

Monitoring realizacji Programu Wspierania Rodziny na terenie gminy Łomianki na lata 2021-2023 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucji wiodącej przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.